

## ZÁPIS Z OBHAJOBY DISERTAČNÍ PRÁCE

**Student:** Mgr. Jakub Štofánik (99249510),

Studijní program: Historické vědy

Studijní obor: Historie/obecné dějiny

**Název disertační práce:** *Medzi krížom a kladivom. Recepčia sociálneho myslenia v katolíckej cirkvi v prvej polovici 20. storočia*

Jazyk práce: slovenština

Jazyk obhajoby: slovenština

Školitel: PhDr. Mgr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.

Konzultant: prof. Michael G. Müller, Dr.

Oponenti: prof. PhDr. Milan Katuninec, Ph.D., doc. JUDr., PhDr. Jakub Rákosník, Ph.D.

Místo obhajoby: FF UK, nám. Jana Palacha 2, Praha 1, místnost č. 201

Termín: řádný

### **Komise:**

Předseda komise: prof. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.

Členové komise: prof. PhDr. Jan Županič, Ph.D., prof. PhDr. Martin Kovář, Ph.D., doc. PhDr. Václav Drška, Ph.D., prof. Michael G. Müller, Dr.

Přítomní: dle prezenční listiny

00:01 Předseda komise, prof. Horčíčka, zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise i přítomné oponenty. Přítomným pak představil studenta, Mgr. Jakuba Štofánika.

01:33 Školitel, dr. Vojtěchovský, stručně seznámil přítomné se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práci. Vyzdvihl jeho pobyty na několika zahraničních stážích a univerzitách (například na univerzitě v Halle, Bruselu nebo v Bratislavě). Připomenul také, že student od Grantové agentury ČR získal grant a nyní pracuje v Masarykově ústavu Akademie věd ČR. Školitel dále zdůraznil mezinárodní rozsah Štofánikovy disertační práce, která je podle něj přínosná především širokému sociálnímu kontextu a rozsáhlé pramenné základně.

06:55 Student seznámil přítomné s tezemi své disertační práce. Jeho hlavním cílem bylo analyzovat vztah dělnictva a katolické církve v první polovině 20. století v Československu. Snažil se zachytit postupný transfer a adaptaci sociálního myšlení katolické církve a také, čím dokázala katolická církev dělnickou vrstvu zaujmout. Poznamenal, že svou volbou chronologického rámce (1. polovina 20. století) se snažil vyhnout klasickému – do určité míry svazujícímu – politickému

rozdělení – proto si také nevybral například meziválečnou éru. Svou disertační práci se snažil koncipovat jako komparaci Československa a Belgie v této době. Belgii si dle svých slov vybral záměrně, protože její hospodářská a společenská struktura byla Československu značně podobná a zároveň svým plně rozvinutým systémem katolických sociálních organizací mohla být Belgie do určité míry vzorem pro organizace československé. Štofánik také připomněl, že si kladl i teoretičtější otázky, tematizoval například sekularizaci a problém psaní dějin z pozice náboženství v sekularizovaném světě. Dále pak stručně charakterizoval strukturu své práce. Připomněl rovněž některé problémy, především pak nedostatek československých pramenů. Své vystoupení zakončil několika závěry. Stručně shrnul, jaký teologický přístup k modernizující se společnosti zvolila sama církev; dále pak charakterizoval problémy, které sociální katolicismus přinášel v Československu a ještě jednou se zamyslel nad rolí církve a náboženství v sekularizovaném světě.

24:20 Oponent, prof. Katuninec, seznámil přítomné s hlavními body svého posudku. Navrhl studentovi, že by do budoucna bylo možno zaměřit se více na vliv protestantského prostředí a Nizozemska na situaci v Belgii. Podotkl nicméně, že předložená disertační práce je velice kvalitní a přínosná a plně ji **doporučil** k obhajobě.

38:00 Oponent, doc. Rákosník seznámil přítomné s hlavními body svého posudku. Požádal studenta o podrobnější vysvětlení některých odborných termínů (pokrok, utopie), které se mu zdály nepřesně definované, dále mu vytkl, že se jedná spíše o paralelní popis organizačních struktur v Belgii a v Československu, nikoliv však o komparativní práci. Dále se zeptal na problematiku agrárních stran jako konkurenta stran lidových/ křesťansko-sociálních. Jeho poslední poznámka směřovala k roli antisemitismu, což se mu zdálo být v práci málo zdůrazněno. I on však vyzdvihl, že se jedná o velmi kvalitní práci a rovněž ji **doporučil** k obhajobě.

45:26 Student reagoval na posudky oponentů a jejich položené otázky. Vyjádřil se především k výtkám doc. Rákosníka. Přiznal, že se příliš nevěnoval definicím a kritickému zhodnocení pojmů utopie a pokrok a že je ve většině případů přebíral z pramenů. Připustil také, že kvůli nedostatku československých pramenů se nemohl věnovat komparaci ve větším rozsahu a omezil se na srovnávání organizačních sítí a jednotlivých případových studií. K problematice agrarismu však připomenul, že jeho hlavním tématem bylo především dělnické prostředí a proto se nevěnoval venkovu. Antisemitismus se podle něj vyskytoval především v začátcích křesťansko-sociálních organizací, ale dále ho již v pramenech příliš nezaznamenal (s výjimkou nástupu Hlinky na Slovensku). Podotkl však, že byl pravděpodobně přítomen latentně. Nakonec přednesl myšlenku kontinuity křesťanských sociálních hnutí po 2. světové válce a jejich postupnou proměnu v 60. a 70. letech.

58:40 Předseda, prof. Horčíčka, zahájil diskuzi. Prof. Katuninec připomněl, že antimodernistická a antidemokratická reakce církve byla na Slovensku poměrně silná (navíc spojená s antisemitismem, který se dle něj na Slovensku objevuje stále), zatímco v Čechách existovalo více proudů, mimo jiné i silná modernistická tendence. Navrhl studentovi, že by bylo zajímavé srovnat vývoj křesťanských sociálních stran v Rakousku před i po 2. světové válce. Požádal ho také, zda by mohl ve stručnosti vysvětlit pojmy *sociální katolicismus* a *katolicita* a jejich souvislost. Mgr. Štofánik odpověděl, že nedokáže zcela přesně vysvětlit, jak sami představitelé sociálního katolicismu chápali svůj vztah ke katolictví a že by se nerad pouštěl do spekulací. Vyjádřil se však k modernizačním tendencím v Čechách a připomněl význam Československé církve, jejíž představitelé patřili k předním kritikům katolické církve. Další otázky vznesl prof. Müller – požádal doktoranda o stručné shrnutí problematiky vývoje po roce 1945 (zda šlo o vývoj kontinuální nebo naopak diskontinuální); dále pak o charakteristiku transferu mezi katolickým a protestantským, respektive ortodoxním světem. Na jeho první otázku Mgr. Štofánik odpověděl, že po roce 1945 jsou v Československu patrné tendence k rozvíjení myšlenek sociálního katolicismu, tento vývoj byl však přerušen nástupem komunistického režimu, kdy byla většina představitelů katolického proudu zatčena. V 60. a 70. letech se tito lidé stali částí disentu. Podle doktoranda je poněkud překvapivý vývoj v 90. letech, kdy se lidové strany snažily přesvědčit své voliče, že jejich program navazuje na meziválečnou tradici, ale doktorand sám tato tvrzení popřel. K druhé otázce prof. Müllera uvedl znovu příklad Československé církve, jejíž představitelé se inspirovali ortodoxním světem (například církví v Srbsku).

01:19:48 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala pomocí hlasovacích lístků, počet členů komise 5 – přítomno členů komise 5, kladných hlasů – 5, záporných hlasů – 0. Obhajoba disertační práce byla klasifikována: **prospěl**.

Zapsal: Jana Hůrská

Prof. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D., předseda komise

člen komise